

Libri scđi de consolatione theologie

Obstupet talis quis nihil ultra
Turibus fidit spes nec in arte est
Respicit celum vota deo dat
Aut mari sese deicit alto
Audus enatās. si scopulosum
Prominens saxum suscipit ipsum
Vel sinu turti conditur antri
Laudat excelsum gratior illi
Dicit euasi sorte benigna
O reseruatū sanctius olim
Obsequi fas sit christe tibi me
Rursus aut si me nauigio das
Ut ar illo fac prosperiore.

Incipit liber scđs

De statu peregrini fit sermo/interferendo de varijs speciebus false spei. et addēdo q̄ ex cōsideratione diuine bonitatis oīa libere gubernantis sumit scđa causa theologicē consolationis

Prosa p̄ria Monachus

Acce nobis o volucer altera dies fultit illa primum anēis p̄cor effari q̄ cepta sunt Volucer Doministi puto s̄b q̄li similitudine finē accepit hēterna collocutio Non oīno dissimiliter n̄c aduena n̄ ex p̄cella publici ciuiliq̄ naufragij p̄sulte fugiēs i locū satis abditū velut in q̄ndā securitatis insulā se recepit. Illic more solitarij sedēs leuat se sup se. theologiā h̄ns p̄solatricē que doctrix ē disciplinē dei et electrix op̄ez illi. q̄ sobrietatē et prudētiā docet et iusticiā et h̄ntē quib⁹ vtilius nihil ē in vita hominib⁹. hec erigit ad sp̄em futuroz quē admodū tetigim⁹. asserēs q̄ nō sūt p̄digne passionēs hui⁹ t̄pis ad futurā glām q̄ reuelabit i nob⁹. Addēs q̄ spes nō cōfūdit. ita t̄n si sit vera spes. nō fallax. nō temeraria. Est itaq̄ re p̄missio neq̄ssima

fallēs q̄ plurimos blādientes sibi. vtere mūdo duz eras florida est. p̄ueri potēs cū voles/ tanq̄ videlz ex p̄ijs viribus nō dei dono fiat p̄uersio. Sunt et alij q̄s eo piculosi quo subtile decipit estuatio sua duz casus peccatoz varios q̄s p̄petiunt: emēdare nō curāt. vtunt poti⁹ ad supbiā. reputātes simile aliqd̄ secū fieri **C**h̄aplo cui dat⁹ ē stimul⁹ carnis ne magnitudo reuelationū extollēt eū. eis autē sicut aiūt ne magnitudo h̄ntū. Ab alijs migrat Judas. id ē p̄fessio p̄pter multitudine seruicū. **T**edet ei et pudet eos toties ad p̄fessores deducere lap⁹ suos a qb⁹ abstine vel neq̄unt dño p̄mittere. vel n̄ satis volūt **S**ūt q̄s scrupuloz inquietudo et cordis pusillanimitas ira p̄turbat vt vix reliq̄ sit i eis spei loc⁹ **S**ufficit alijs sciē de spe p̄ intellectū differēdi cētib⁹ i deo solo spez esse reponendā. q̄s nesciat vtz apud tales nullus pene spei vel sēp̄ vel effect⁹ ē. **I**nuēies alios sperātes in misericordia dei q̄s ad homies nulla flectit mīa. venia nulla patz. **Q**uid q̄ desperāt alij de dei bōitate si nō suauitatem dulcedis suo expimēto iugi gustēt q̄si iā esse velit nō spe s̄z ipa re beati et possidē hēditate s̄ctuarū dei. neq̄ eē i laborib⁹ hoīm neq̄ cū hoīb⁹ p̄tentationes flagellari. **A**lios vidē est/ dum eos paululū visitat de⁹ i opulētō et iūmo bone spei s̄su: p̄tin⁹ extolli sibi magnos eē p̄p̄riete negligētes et seūdos aliene cētiores. arrogatiōēs demū vñ humiliores corā deoz hoīb⁹ et sibi viliores eē debuerāt. **Q**uid porro dicemus de duplicibus corde q̄ duab⁹ vijs niti volūt. sp̄e i mūdo ponē. et sp̄e i celo collocatē cupiētes? **Q**uid rur⁹ de ingratis largitori deo pro oībus bonis vel natūē vl⁹ fortūē vl⁹ grē? **Q**ui vtinā saperēt illā sapiētis grauem vocē. **I**ngrati spes tāq̄ hibernā glacies euanescat **A**lioz vox ista ē. cert⁹ me sūz saluādū. neq̄ ei fecit me de⁹ vt dānaret q̄ vult oēs hoīes saluos fide. **D**aior ē iniquitas mea dicē alt⁹/ imitator **C**ayn. q̄ vt veniā mēar. qd̄ conabor. qd̄ sperabo **L**aris habenis vtrū alt⁹. certā damnationē suā p̄ incēta faciens. q̄cquid inq̄t egero: bōnū sit aut malū: quod de me statuit deus

Prosa prima

illud fiet. **V**trum ideo cur non utitur argu-
mento simili duz medicinā vt sanet. vel ei
buz vt uiuat sumē monet. q̄ p̄sciuit uti/
q̄ deus q̄n mouet aut uiuet. **Donachus**
Beatus est volucer cui⁹ ē vere nomē dñi
spes eius. et non respexit in vanitates ⁊
insanias falsas q̄les p̄memorasti. **S**z re/
uertor ad aduenā nostrū. **N**onne queso
retorquet frequens sue considerationis
oculos ad p̄terita que vel ptulit vel ali/
orū exemplo p̄ferre potuit. **V**olucer.
Retorquet quidez et id crebro: gr̄as int̄
tristitiam simul et gaudiū. spem et metuz
agens deo. nihil sollicit⁹ iuxta monitionē
ap̄li: nisi vt petitiōes sue innotescāt ap̄
deū p̄ sua suozq̄ liberatione: p̄solatione
⁊ salute. **D**ochus **I**uste ideo gr̄as agit.
q̄s enī non enī felicē ex hoc vno si cetera
deessent iudicauit q̄ deformissimā ⁊ hor/
ridā nedū ciuitatis p̄clarissime: s̄z tot⁹ re/
gni nup̄ florentissimi desolationē non di/
cā experiri i se. sed nec oculis inspicē cō/
pellit. **N**onne legim⁹ **A**ugustinū ea tem/
pestate qua obsidebat ciuitas sua potius
mortē a dño petisse ⁊ impetrasse p̄ ma/
gno munere q̄ q̄ mala gentis sue coram
cernē cogeret. **H**inc et **D**atathias prin/
ceps dñi videt mala que fiebat in populo
Juda ⁊ hierusalē. **V**e mihi ait. vt qd̄ na/
tus sum vidē p̄tritionē populi mei. ⁊ cō/
tritionē ciuitatis scē. et sedē illic cuz dat̄
in manib⁹ inimicorū. **N**ota ē historia de
Lathone q̄ mortem cruentā inferre sibi
maluit q̄ in discidio ciuili viuē ipsuz q̄
vidē tante tempestatis auctore. **V**oluc/
cer **E**st vt dicis mōche. **P**onit nihilomi/
nus crebro p̄ oculis cordis sui quot indi/
gnissimas subsannationes. q̄t opprobria
pessimoz. imo fortasse carceres ⁊ vincu/
la. multos ex innocentib⁹ charis suis: p̄
fide: p̄ iusticia: p̄ pace reipublice: p̄ inte/
gritate. **G**alis dominij p̄peti necesse est
Quinetia vidē sibi videntē nōnullis hec
accidē eo dūtarat q̄ sibi vel affinitate vl/
familiaritate. vel cause similis defensiōe
pariq̄ zelo p̄iuncti sunt. **E**is obiectari p̄/
terea q̄ magna mali radix ⁊ origo ab illo
p̄cesserit et aucta sit. venisse at̄ tps q̄n iu/
diciū cū suis recipiet imo ⁊ refuga fact⁹.
exul. ignominiosus. ⁊ abiect⁹ nec aspectu

publico dignus iaz recipi. **A**t ideo traicit
has et similes p̄umelias in spem vite et
terne sciens q̄ non est seruus maior dño
suo quē nedū beelzebub appellatū s̄z ad
mortē vsq̄ p̄secuti sunt. **F**ormidat p̄in/
de q̄ apud deū nō sit dign⁹ habitus q̄cū
alijs similia pateret aut temperavit i illo
flagellū suū q̄ vincit in martyrib⁹: parcē/
do p̄fessorib⁹. **A**ut noluit benignitas sua
addē tristitiā sup̄ tristitiā: suis p̄ se oran/
tib⁹ amicis. nec veritatē in ei⁹ opprobrio
vehementi⁹ p̄culari. **A**ut ad extremū re/
seruat ip̄m ad alia certamina. **A**ut ita fie/
ri voluit quatin⁹ in solitudine quadā se/
gregat⁹ exercitet liberius: ⁊ scopat sp̄iri/
tū suū: recogitās oēs annos suos i ama/
ritudine aie sue vt sanctius deinceps ad
anteriora se extēdat. **D**och⁹ **S**pero vo/
lucer vertet oia in bonū deus. cui⁹ sapia
attingit a fine vsq̄ ad finē fortit⁹ ⁊ dispo/
nit oia suauit. qualem ei comitem esse p̄/
memoratus est. **V**olucer. **C**onfidit ta/
liter euenturū sibi deo p̄picio. ⁊ in hac me/
ditatione p̄stituit sibi alterā sue p̄solatio/
nis causam p̄cipuam: que versat̄ in reue/
latione regim̄is mūdi p̄ scripturā sacra q̄
deo dicit **D**ia in sapia fecisti. **E**t rursus.
Dia quecūq̄ voluit dñs fecit in celo ⁊ in
terra in mari ⁊ in oibus abyssis. **Q**ue vo/
lūtas sic sp̄ efficac: sic et iusta est. sine qua
factū est nihil. vsq̄ adeo q̄ neq̄ foliuz ab
arbore: neq̄ passer in terra: dicēte ch̄zo:
cudit sine ea. vehemens proorsus. **N**ec est
diuie libertatis in oī actione p̄currentis
expressio. **C**ui volūtati nr̄a vt cōformet̄
oportet. **N**ā quis es o hō loquit̄ theolo/
gia qui diuine volūtati p̄sumis obsistē
vel aduersus eaz temerari⁹ murmurare?
Vide qd̄ equius ē. aut te volūtati diuie
p̄formādo subdere. aut q̄ ip̄a tue subser/
uiat volūtati. **N**āc solidā de diuina p̄uidē
tia veritatē si p̄bia plene potuisset attin/
gere vel suis eaz sectatoribus demōstra/
re: theologia sup̄addi p̄ reuelationē non
ita necesse fuerat. q̄uis voluerit alios de
us q̄ p̄hos cognitionis hui⁹ saluberrime
participes fieri. **P**hilosophis ideo sic eue/
nit vt maior eoz numerus ponēt deum
nō minori necessitate q̄ solem agē q̄cqd̄
agit. **U**nde sic libet depromere.

Libri scđi de consolatione theologie.

Primum metry scđi libri.

Opinio phoz reprobaf q̄ deus agit de
necessitate nature sicut sol lumen suum.

Sol radiant
Auce coruscus
Lumina fundit

Semper eodem
Dissa tenore
Nescit auaros
Condere vultus
Non sibi fas est
Quin sua virtus
Largiter omnia
Influat orbi
Philosophantium
Turba priorum
Lege coereet
Da c̄ dominantem.
Libera dicunt
Non sibi vis est
Influa mundo
Qua valeat plus
Aut minus vti
Perpetuata
Lege gubernans
Fugiter vna
Dens sua fato
Stringitur atro
Ergo rependi
Gratia qualis
Debet eidem
Id quia prestat
Prestet oportet.
Vana quid ores
Flectere querens
Ad tua vota
Qui manet idem.
Denuis error
Iste sacrate
Religionis
Destruit omne
Robur et aufert
Sed nec egere
Crede supremum
Quoq̄ creato
Sat sibi laus est.
Ut placet et vult
Dat sine motu
Cuncta moueri

Secūda p̄sa secūdi libri

Ratio dat **T**ur diuina voluntas nō ē di
cenda agē ad extra de necessitate nature
Quō preterea procedit alit̄ theologia q̄
phia. Addit̄ distinctio trimēbris de vo
luntate hūana et de conformitate eius ad
diuinā

Philosophia volucer nūqd̄ non
apud Boeciū vtranz̄ poit̄ z sal
uat libertatem/ dei videlicet: et
natue cuiuslibz̄ vtrētis rōe. Volucer
Cōstituit̄ in supiori lumī potuit ita
vidē Boeciū q̄lit̄ nec platonici nec stoici
in lumie solo phie x̄lati viderūt. Alio/
quin p̄petuitatē mūdi (vt̄ alias/ mō nō
atingā) neq̄q̄ demonstrare conati fuis
sent ex carētia libtatis ad vtrūlibz̄ p̄me
cause. de q̄ canit̄ theologia. dixit et facta
sūt. mādauit z̄ creata sūt. Nec mirādū
hoc in phis q̄ p̄fectionē et actionē p̄me
cause venabant̄ ex inspectione creature
visibilis. in q̄ nō ē p̄ expimētū repire q̄
aliq̄ sit aut possit eē creatio. Hinc p̄ p̄n
cipio p̄crebuit apud eos ex nihilo nihil
fieri. s̄ hec alibi lati⁹ tractāda sūt. et am
plectē da theologie ēditio p̄ scripturam
reuelatā q̄ diuina voluntas agit ad ext̄
libere. p̄tradictorie. z̄ ad vtrūlibz̄ sicut
historialis z̄ p̄phetie⁹ scripturē decurs⁹
palā mōstrat. Cui⁹ ratio ē. quā philoso
phi vel negauerūt vel nescierūt. Deus
quippe nō ideo vult res ad extra fieri: q̄
bone sūt. quē admodū mouet̄ hūana vo
luntas ex oblectōe boni veri vel appare
tis. Est ecōtra poti⁹ q̄ id res ad extra
bone sūt: quia de⁹ vult eas t̄les eē. adeo
q̄ si vellet eas vel nō eē: vel alit̄ esse. id
quoq̄ tā bonū esset. Propt̄ea bene enū
ciauit magn⁹ Ambrosi⁹ post Basiliū q̄
voluntas diuina natūē p̄ma lex ē. Denu
q̄ voluntas etiā creata si cōcedat immo/
bilitari circa volitionē alit̄ boni. s̄ non
est nisi respectu finis et corū sine quib⁹
finis haberi nō pōt. Quis x̄o negauit̄
diuinā voluntatē non aliū habē finē quē
velit nisi se: qm̄ p̄pter se fecit̄ ōnia. z̄ p̄t
se erāt anteq̄ fierēt ōnia. qualia constat
non esse necessario cōnexa ad volitionē
seu p̄secutionē finis hui⁹ q̄re nec necessa

Prosa secunda

rio voluta sunt. Secus in communica-
tione diuinarum personarum ad intra que
i sua necessitate consistit sicut in sua neci-
tate vult se deo. Qualis itaque reputanda
est diuina perfectio si ex productione cre-
aturarum dependet? quas in sui compa-
ratione constat esse quasi nihilum et in-
ane. Ita ut mirandum potius videatur:
immensa perfectione fuisse dignata res tan-
te imperfectionis et cuiusdam vilitatis
producere ac regere. quas si repente destrueret
vel in unum confunderet. quis ei di-
cere possit. cur ita facis? Quinetiam the-
ologia volens amplius captiuare omnes
intellectum in obsequium fidei. proposuit
in memoria diuinorum mirabilium esca quam
dedit dominus timentibus se in eucharistie
sacramento ubi relucet incomprehensibili-
ter quod super omnem sensum. super om-
nem nature communis ordinem. deo potest
scire et vult quotidie mirabiliter ope-
rari. Ad consolationem igitur aduene-
nostri pro recogitatione aliorum calamitati-
bus et angustiis theologia sumit initium
a prima et suprema causa que deus est. In
cuius ditione cuncta sunt posita. et non
est qui sue possit resistere voluntati. De hic
ad inferiores effectus se deflectit. Phi-
losophia vero conuersum ut sepius pro-
cessum retinet ab inferioribus et cogni-
tis ad superiores et latentes causas du-
ctu rationis se subleuans. Occurrit autem
primitus in hoc processu mirabilitas re-
rum infra labentium. variabilitas sortis
humane que nunquam in eodem statu per-
manet. Denique confusio quedam et imp-
fectio eorum omnium que mundus inferior
ostendit ut sunt diuitie. opes. dignita-
tes. regna. gloria. voluptates que frequen-
tius in contraria dilabuntur. Sed incho-
at protinus ab alto peregrinus noster
fide fultus. ita grauioris mali recogita-
tio sufferentiam leuioris facit equanimi-
orem. Vult ecce supremus iudex deus pro-
ut edocet theologia quod ab initio mundi
usque hodie et in secula supplicium infer-
nalibus angeli multi et homines cruci-
entur. vult alios in purgatorij locis: pe-
nis tradi. conqueri non audes neque de-

bes. vult autem viatores homines tri-
bulationibus multis exerceri. Tu quis
es qui querelando contradicis? Quid magni
si corrumpitur et periret quandoque peritura. si
moriuntur aliquando morituri? Hoc vero
magnum est elaborare quo fine conclu-
datur vita semper victura vel in socie-
tate beatorum vel in damnatorum calamita-
te. **Donachus** Sento voluerit quod in
alienorum sicut et in propriorum. malo-
rum meditatione contentus non est ad-
uena noster infima sectari. scandit pro-
tinus ad suprema velut in arcem supra
quam non est altera. videat autem ne ca-
dat. Est enim ut aunt lapsus iste sapien-
tium de providentia dei cum arbitrij liber-
tate. Videat insuper ne dum fragilibus
et caligantibus oculis incircumscrip-
tibile lumen nititur attingere: demergat
in tenebras densiores. exemplo nyctico-
racis (quod inducit Aristoteles) ad niti-
dissimam solis lucem. **Solucer** Tu-
tatur eum modeste fides illuminans te-
nebras suas et aciem mentis inuolidam
sua luce collustrat ut in tunc excellenti lu-
mine figi possit eius sit delectabile. iocun-
dum. et salubre videre lumen diuinum
quod absque ea odiosus foret noxium et tri-
ste. Proinde iam accepisti quid de co-
gitatione nedum aliene sed proprie dan-
nationis agit. veruntamen ad intelligen-
tiam huius rei ne vel incredibilis vel
scandalosa sit ad cognoscendum. Prete-
rea qualiter et in quibus humana volun-
tas diuine debeat conformari: rememoran-
da est distinctio de triplici voluntate pro-
ut ad omnem appetitum nomen volun-
tatis se protendit. Est in supremo prope-
dicta voluntas rationalis insita portioni
sue superiori que ad leges conuertitur
eternas. vel ad unicum potius eternita-
tis legem sua fecunditate seu virtuosita-
te multiplicem. Est enim iuxta sapien-
tiam dei spiritus vnicus et multiplex. Hec
voluntas ita semper conformis esse ter-
netur diuine voluntati cognite ut aduer-
sus beneplacitum suum nunquam remurmu-
ret quasi vel iniusta sit vel irrationabi-
lis aut incomposita crudelis et inuida.

Hec volūtas in beatis spiritib⁹ ita diuine coniuncta est immobiliter vt sicut ipi cum deo vnus sunt spūs. ita sit vnū velle et vnum nolle: qđ amīcoꝝ esse p̄ priūm etiam p̄hia tradit. **H**inc p̄ psalmi stam **A**bsorpti sunt iūcti petre iudices eorū. **Q**ue petra christus est et deus. q̄a christ⁹ deus cui sancti iudices seculi ita iuncti sunt vt absorpti videant in deo et vnum facti in cōione voluntatū cū eo. **P**orro voluntas hec in viatoribus bonis diuine volūtatī cognite: hec mobiliter conformis est orās ex instituto christi. **F**iat voluntas tua sicut in celo et in terra. quod in orōne sua seruauit dicēs in agonia positus **A**bba pater. omnia possibilīa sunt tibi. transfer hunc calicē a me. sed non quod ego volo s̄ qđ tu. **C**onsistit in hac conformitate et appli catione voluntatis ad primam et in obli quabilem regulā diuine voluntatis recti tudo cordis nr̄i: quā p̄sequit exultatio. leticia. par. iocūditas. ac vniuersalit̄ oē bonū. qđ videns in spū p̄pheta clamauit **Q**uā bon⁹ israel de⁹ his qui recto sunt corde. **Q**uo contra pessimus iudicat de us ab hūtib⁹ cor distortum: qualiter est in hominib⁹ malis hic in via. flexibilit̄ tamen in damnatis nō cum obduratio ne sempiterna. **A**ltera volūtas ē in/ ferta portioni rōnis inferioris. q̄ qđem altera dicitur non in substātia. s̄ q̄ con uertitur ad leges vel res inferiores: elō gata quodammodo a p̄ma luce et virtute: eo tenebrosior et debilior effecta: q̄ ma gis ac magis in inferiorū oblectatiōe et visione se cōuertit innectit et demergit. **I**ta vt nequeat quandoq̄ oculos tene bris assuetos in supernam veritatis lu cem attollere. **S**icut oculus carnis po situs et reclusus vbi sol materialis occi dit vel occasui proxim⁹ est: caligat. **H**āc voluntatē inferioris portioni: q̄ndo/ q̄ vocam⁹ appetitum sensualem nō ge neraliter s̄ prout natus est obedire rō ni. et ita liber est per participationem. fm quam voluntatem permittit nos de us multa velle vel optare fieri quorū opposita vult absolute diuina sua volū

tas. vt pius filius bona volūtate vult patrem viuere quem deus mori statuit. **H**ec tamen in tantū recta ē si volunta ti superioris ratiōis sicut illa diuine ne qua q̄ remurmuret. **T**ertio modo s̄ voluntatis nomīe late sumpto comple ctitur omnis appetitus qui non conū/ ctam rationem sequi h̄z. vt est in homi nibus de duplici voluntate prior. s̄ re/ gitur et dirigitur tātūmodo quasi regu lata ab intelligētia infallibili que deus est. qui sic res ordinat vt eas p̄rios mo tus agere sinat. **P**ropterea volūtas hec nullo pacto contraria pōt eē vel aduer sa diuine volūtatī. cuius solius influxū vel instinctum consequitur. **Q**uo fit vt in brutis non habentibus coniunctam sibi rationem culpa carcant motus sen suales. q̄les in singulis variantur s̄z na turam huius speciei vel illius quos om nes i hominibus quodammodo aggrega tos inspicimus.

Secundum metrum secūdi

In q̄ declaratur qualiter affectiones et industrie q̄ sparsim sunt in brutis aia/ libus/ collecte sunt in hoīe et in eius rō ne cui subditur eius appetitus.

Quot subiecta modis animalia passionibus sunt.

- Crudelis leo. tigris et aspera.
- Trux aper furore
- Indomitus siluas onager colit
- Unicornis atrox
- Lasciuus vitulus. petulans caper
- Et equus superbus
- Astus fraus vulpi. lepori timor
- Os vorax lupis est.
- Luidus ē catulus. sus sordida
- Tardus est asellus
- Ursa ferox. prudens elephas sibi
- Castitas amica
- Turtur fida pari simplex quoq̄
- Stulta corde perdix
- Pano gloriū et zelotypus
- Est auara cornix
- Felle columba caret. canit omina
- Bubo dira planctu
- Est apis arguta mira facie

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Prophetia...
Conceditur...
Metaphora...

Prosa tertia

Arte mel fauos q̄
Prouida se formica regit. pigra
Gult cicada soles
Nisus anes. lucius pisces rapit
Est odor vulturi
Pugnaci gallus ē pectore
Diluis est inerti
Quis philomena modos vsos capit
Ac alaunda vestros
Tales innumeras aialibus
Inditas videbis
Conditioes quas natura dat
Alma cuiq̄ sparsiz
Omnia perpulcro regit ordie
Noxia nulla culpat
Nullus ⁊ error inest/industria
Cuiq̄ mira valde
Ast hominis rō completitur
Omne tale sparsim
Per varias species reatrix data
Cui necesse cunctos
Affectus iusto moderamie
Temperet regat q̄
Si renuit peccat fit serua q̄
Turpior q̄ brutis
Sret rō fiet sibi subditus
Eius appetitus
Et dominat ei q̄ si nequit
Haud ream putato

Prosa tertia secūdi

In qua fit conquestio super difficultate quā patitur liberum arbitriū in regē do corp⁹ cōformiter ad rectā rōez. et s̄ modo conformandi volūtatē humanā diuine exemplo christi Tandem cā red dit de varietate iudicioꝝ hūanoꝝ.

Monachus

Miseret me mei vehemēter: mei q̄ similiꝝ corde volucer dum ista perpendo: vident iniqtateꝝ et contradictionem in hoīm ciuitate. vñ regno spūali vbi summa trāquillitas esse debuerat. vbi par erat volūtatē quā/ liber inferiorēz parere superiori. s̄ hoc euerſo turbato q̄ ordine vt pax absce/ dat necesse est. nam pax qd aliud ē q̄ ordis tranquillitas in imperādo et obediēdo
Volucer Obedit mōache s̄ validū

fuerit. si viuax ⁊ efficax imperſi. cuius/ modi viuacitatem gratia virtutes q̄ cō ferunt precipue iugis exercitatio supe rioris vt ad diuinam se cōuertat vide/ at. obseruet. inhereat. Ita enim fiet vt ipa roboret. et debilitet inferior in tra/ ctu suo. aptior effecta suscipere formam vel influxum seu virtutē a superiori de riuatā Imitād⁹. ē iesus factus nobis a deo sapientia. qui suscepit et ostendit in se qd agē debeam⁹ In quo p̄ter volū tatem diuinam (erat enī deus) triplex quā diximus voluntas inuenta ē. Volu it fm primā assidue quicquid de⁹ volu it laudans et approbās ordinem diuine sapiētie. bonitatis. et iusticie. in omnib⁹ quecunq̄ voluit et fecit. in celo p̄ salua tionem. in omnibus abyssis p̄ damna ti onem. in terra et in mari p̄ quandaꝝ sal uādoꝝ et dānan doꝝ varia agitationem Nos itaq̄ Iesuz fm hāc volūtatē de bem⁹ imitari Etsi nō vsquequaq̄ possi m⁹: et equo dū hic viuim⁹ qñ nondum cōfirmati sum⁹. qñ p̄ alterā sc̄daz volū tatū distrahi pōt in nobis hec volūtas et turbari: immo et ab actu suo penit⁹ impediri. sicut et iudiciū superioris rōis fm qd dirigē pōt absorberi. Sec⁹ i chi sto sicut in beatis. q̄ fm hāc portioneꝝ beūis fuit in via christ⁹. Nilomin⁹ hec voluntas in ch̄o voluit vt inferior du plex voluntas ageret motus suos i oī/ bus absq̄ peccato. hinc doluit. hinc tri/ stis et mestus fuit. hinc orauit. hinc mīa motus est sup turbas ⁊ egrotos. hinc la chrymatus est. hinc conquestus ē. tāq̄ sensualitatis aduocatus. deus deus vt quid dereliquisti me. qñ portio inferior absq̄ vllius cōsolationis redundantia superioris ad eā dimersa erat i acerbissi me passionis abyssum. Nemo at vnq̄ carnem suam odio habuit Hinc postre mo cū clamore valido et lachrymis deo supplicans: expirauit. Exemplum igit nobis dedit deus vt quemadmodū iu xta hanc duplicem volūtatē fecit: fm quā erat viator Ita et nos faciamus tā p̄ nobis q̄ p̄ fratribus. ploremus. ore mus. tristes simus. et clamemus. q̄ sic est voluntas dei cui superior nostra vo
B ij

Libri scđi de consolatione theologie

luntas conformis est si bona ē. **C**onsar
git inde meritū mltiplex si nō dimouet
a statione sua. hoc est si propter mor^o in
feriores illius duplicis voluntatis nihil
vspiam mali agit qđ diuine sit aduersū

Monachus Sed quid ager paupcu
lus et infelix viator venūdatus s̄ pecc
cato sentiens cum apostolo aliā legem ī
membris suis: repugnantē legi mentis
sue et captiuatē sub peccato qualē phi
losophi experti sunt. Quis enim viuēs
expers eē pōt: s̄ originalis cā tate cor
ruptionis fuit: eis incognita quā theo
logia reuelauit. **N**ōne dum conat̄ ani
mus assurgere ilico quasi paralyti disso
lutus aut debilitatus coluber relabatur
Ve nobis viatoribus quos fatigat et
sepius interturbat volūtas inferioris ra
tionis. **E**nitens ad se trahere superior
rē redricē voluntatē: pondere graui: fo
mitis originalis. grauiori peccati actua
lis. grauius inueterate consuetudis.
et sup omnez modū ingenti mole obdu
rationis. qualiter ī ch̄o nec fuit nec eē
potuit. nec similiter est in beatis **V**o
lucer **E**xclamemus monache cuz apo
stolo. **I**nfelix ego homo quis me libēa
bit de corpore mortis huius. **S**ubinde
respondeamus **G**ratia dei ꝑ iesū ch̄m
Dicamus eidem. fiat nobis dñe fm iu
diciū atq; desiderū non inferioris sed
superioris rōnis atq; voluntatis. fiat ī
nobis sicut in celo fit: vbi motus regu
laris primi mobilis rōnis tempat
obuias reuolutiones orbium inferiorū
siue planetarū **P**orro cōtranitamur vt
possum^o: renitētes saltē in suspenso qđ
dam libez arbitriū ne precipitanter eli
ciat actum suum quin in hac vi suspē
sua sit velle sit nolle sit actus medius.
saluat̄ precipue libertas arbitriū et sua ī
nobis vtilitas **A**lioqui sine suspēsiōne
tali vel renitu: voluntas inferior fortī
ficat̄ assidue. rebellior q̄z et indomabili
or efficit vsq; adeo qđ similis sit iumen
tis insipientibus que carent arbitriū
voluntate sup̄ma. immo nō plurimum
differt qđ subternit et seruire facit sue
libidini dñaz volūtatē deterior effecta
brutis. qđ seuisima et iniustissima ferēs

arma. **O**mittamus eos qđ ad hāc seruitu
tutez malicia p̄trahit. loquamur illos qđ
iudicium rōnis (quo libertas radicat)
vel nullū h̄nt. vt infantes et fatui. vel
imperfectū vt pueri. vel inualidū vt se
mine. nanq; varium et mutabile s̄p femi
na **Q**ui si causa cognoscitur cur puerorū
sit imperfectū et mulierū inualidū iudi
cium **C**redi non pōt quantā turbā hu
iusmodi puerorū et puellarū inter bar
batos homines experimur **M**ulti multa
super hac re locuti sunt. astrologi medi
ci. physici. et h̄ vario mō. poete. magici.
prophete falsi vel idolatre. **P**ropheta
verus tandē dixit de deo. **Q**ui finxit si
gillatim corda eorū. qui intelligit om̄ia
opera eorū **E**t sapiens. **C**or regis ī ma
nu dei est: q̄cunq; volūit declinabit il
lud **Q**ui fm apostolū. **C**uius vult mi
seret. et quē vult indurat. **T**heologia
vero recipiens ex omnibus pōz dictis
id qđ pbabilius ē: et improbabilia rej
ciēs p̄stat et colligit ꝑ statu vie et natu
re destitute cām talē **I**taq; sic aia ratio
nalis dependz a corpali dispositiōe vel
armonia. non quidem in esse: cuz sit im
materialis et immortalis. s̄ ī operari in
corpe **I**ta fm varias operatiōes suas
p̄supponit et requirit diuersas disposi
tiones armonicas. vnā h̄z vt informet
et sustentet corpus. alterā vt vegetet et
augeat. alteram vt moueat et sensificet.
Et hoc quidē non vno modo sicut nec
vnus est tm̄ sensus carnis s̄ est exteri
or et ēterior multiplex. quas int̄ armo
nias non dubium quin pmā in p̄fectiōe
secunda excedat. secūdam tertia. et t̄ia
reliquis **N**eq; negat aliquis quin in p̄
dictis operatiōibus vtatur et egeat aia
rōnalis organo corporeo sicut ē forma
corporis organici physici hoiez in esse
cōstituēs **V**lex supest̄ alia p̄fectior ope
ratio rationalis anime super brutales.
in qua cōuenit cum angelis quam ope
rationem dicimus intellectuālē. in qua
radicat̄ libertas arbitriū qđ libertas ē fa
cultas rōnis et voluntatis: qđ nec volū
tas sine rōe eliget. nec rō sine volūtare
velly. libertas idcirco cōplectit̄ vtrāq;
v̄m **R**ursus hęc opatio intellectuālis

Metrum tertium et Prosa quarta

Quis in se non sit organica. presupponit tamen
dispositionem organica in sensibus praesertim
interioribus perfectiore lucidior et quietior
ore quam aliquid sit aliarum. omnes enim intelligunt sic
de aristotele. nec est phantasma speculari. Quam
uis Avicenna et Algazel cum similibus tra-
diderit intellectum desuper illustrationes ab
intelligentiis sine sensu praevio vel inspe-
ctione phantasmatis posse suscipere hinc pro-
phetias et divinationes tam in vigilia quam in
somnia saluare nituntur sicut aliqui tra-
diderunt phantasias omnes brutorum et ho-
minum a caelestibus corporibus exoriri. longum
non prosequi eorum opiniones singulas. Re-
deam ad praependium. et dicam ut cepimus
quod intelligendo praemittit et species intelli-
gibiles eliciendo. necesse est phantasmata spe-
culari. non certe qualiacumque sed ordinata
pura et lucida si liberum arbitrium debeat esse
perfectum stabile et integrum. Cuius autem mille
modis imo innumeris contingit istam quam
usus liberi arbitrii praerequirat armoni-
ca dispositionem. nunc totaliter impediri ut
in insatiis et fatuis et ebriis et ameni-
tibus multis. nunc imperfectam habent ut in
pueris. nunc instabilem et variam ut in femi-
nis et in omnibus generaliter quae variis passi-
onibus affecti sunt. tandem integra vix habe-
tur homini dispositio ad quaecumque intelligibi-
lia propter defectum consurgente ex naturali
vel accidentali proplexione. Quo fit ut di-
uersi vigeant usu liberi arbitrii. quidam in
istis alteri in alijs. et nequaquam in vtrisque.
Quid dicemus de diuersis hominibus cuius
varietate istam diuersis temporibus. imo eodem
die et fere de momento in momento cog-
noscat homo qui se discussit acriter
in se ipso. dum famelicus aliter iudicat quam re-
pletus. sobrius quam ebrius. mansuetus quam
ira succensus. vigil quam somniculosus. a-
matus quam inuidus. continentem quam libidine sti-
mulatus. humiliatus quam exaltatus. Et ita
de reliquis sine numero. Neque tamen ad
huc attigimus melancholicas phantasias
quas infinitas medici tradunt ex humo-
rum corruptione varia generatas. format
ei gratia exempli phantasia fumis grossis
obtenebrata phantasmata terroris et hor-
roris sicut puer solus in tenebris inde
clamans et fugiens. Quae ex re sunt tristes

et aliqui. aliqui e diuerso ioculariter leti
Tertium metrum libri secundi

In quo datur ratio diuersificationis iudi-
cij rationis per similitudinem luminis visi per
nubes aut in speculis variatis

Splendidi solis radij videndos
Exhibent sese tui fidei
Dum serenus sit medio quam purus
Aer. immo perspicuo refulgens
Guttule rosis pluuie ve dense
Rarus aut nimbus vel opaca nubes
Pendulum si se per inane libratur
Frangit circa radius cathecum
Clusibus fallas tribuit figuras
Vile porcedens oculis colores
Iridis monstrat pluuiosus arcus
Palo lunaris varia. vel ortu
Sol vel occasu specie nitescens
Par in obiectis speculis videre
In quibus distant color et figura
Pro situ tali variisque forma
Est agens spiritus aere suprema
Que relucescit radias in ima
Parte passiva species in actus
Efficax ducit sed speculatur
Per prius grossi simulacra sensus
Spiritus que fert cerebri medullis
Cum quibus fumos recipi putato
Nos vagos turpes fetidos et atros
Alteris inulcens nitore est et ordo
Pulcher aptatus numero placenti
En habes causas sapienter aptas
Cur sit elusus rationis usus
Arbitrans plene nec inest facultas

Prosa quarta secundum

di libri In qua fit inuestigatio qualiter ad
inuatur libertas arbitrii. Et inferunt quod ni-
hil est casuale vel fortuitum in ordine ad
primam causam. et iuxta quem sensum ipsa
posset dici fortuna vel fatum. Ad dicitur qua-
liter ex his quae de inuenit reuelasse et praeci-
uissit pulcherrime et salubres veritates et
lucescunt

Monachus

Intelligo volucer quam late pateat ista de
phantasiis cordis de fallacibus iudicijs aere
percrutatio secundum quam meminisse debet homo
fragilitatis et imperfectiois suae. Na qual
B iij.

Libri secūdi de cōsolatiōe theologie

liter inuēiet aliquis q̄ p̄tactis incōmo-
dis vel in aliq̄ non sit obnoxius. s̄z quē
admodū de vicij **Horati** dicit **Optim**
ille est qui minimis vrgē **I**ta liber ille
dicendū ē qui non vltra communem ho-
minū modum melancholicis phantasijs
irretit **R**edeat hō sermo noster vnde
sumpsit exordii vt consonus sibi fiat
Solucer **R**edeat volo. premisum qui
dem inuestigādo cōsolationez aduene
nostri super cōtritione gentis sue q̄ cū
theologia ad conformandū volūtātē su-
am diuine volūtati primitus anhelat **I**
ta eī habiturus erat cor rectū ac perin-
de letum pacificum et tranq̄llū. **S**z qm̄
de qua voluntate sermo fieret ignozari
poterat: distinctio trimembus de volūt-
ate subiuncta ē. **R**eddata proinde ratio
cur in volūtate p̄pedit libertas arbitrij
q̄ facilius appareret qualiter adiuuat.
Progredientes igit dicam q̄ intel-
ctus postq̄ inspexerit phantasmata p̄
ide spēs itelligibiles elicere. denudādo
qdāmo eas a naturali p̄ditōe z i eis ef-
fodiēs agalma spūale h̄ ē simulacrū vel
conceptū nunc vlez nūc specificū **Q**uo
facto intellectus taliter actiuatus iam pōt
rōnari nō inspecto phāsmate iā syl-
logizat. discurrit. **R**egulas artium sibi
format generales z infallibiles ad exem-
plar artis p̄ime **N**eq̄ neganda est hec
vis intellectiua. cum de virtute estima-
tiua fateamur q̄ ex sensatis elicit speci-
es insensatas vt ouis inimicitiam ex fi-
gura lupi **A**t hō dum semel actiuata fu-
erit per phantasmata ortuz habentia ex
aliquo sensuum exteriorū iam pōt alia si-
bi formare talis generis i somno vel vi-
gilia. alit nō. **C**uius signum ē q̄ a natu-
ra ceci non somniat neq̄ phantasiat d̄
colorib̄ neq̄ de eis sciam habent vllam
Deniq̄ p̄ cōtemplationē vt alibi dicē
dū ē venit mens ad intelligentiaz purā
et simplicē sine motu vel discursu ad e-
xemplar. s̄z imp̄fectū valde simplicis in-
telligentie diuine que vnico p̄templatur
intuitu p̄ntia p̄terita et futura et instar
centri itelligibilis stabilis manēs dat
cuncta moueri. sic vnica et inuariata re-
spicit et itelligit oia q̄ motui subiecta

sunt **A**d hūc statū theologia suadz aspi-
rare cui quāto p̄xior tanto sublimi-
or z liberior ē volūtatis q̄ velut ex alto
iubet et imperat sensuali volūtati. p̄t
cui tractū sicut nec p̄t motū naturalis
appetit n̄ deserit locū suū q̄ adhēt deo
ponēs i eo spēs suā fidē atz dilectiōnē
Qu si iū sapiētis h̄bū sic p̄tūctis cor
suū phantasias patit vt sic in sensualita-
te non dat in illis cor suuz intellectuale
nisi ab alto immissa fuerit visitatio fm̄
quā regit agit atq̄ dirigit. nō qdē fata-
li nēitate seu fluctuatiōe fortuita **C**olli-
gim̄ eī ex immensa diuine p̄gnitionis vi-
uacitate longe sup̄ n̄m cognoscēdi mo-
dum simul vt ex volūtatis libertate q̄
ap̄ eā nihil ē fortuitū. nihil casuale. ni-
hil insup̄ ad extra necessariū vel fatale
Rō p̄mi ē qm̄ nihil agit i mūdo qn̄ ab
etno p̄ciderit illud de^o cū tota serie
causaz etiā minimaz **S**ec^o apud hōies
p̄t q̄rū intentionē p̄dent effect^o ex va-
riaz ignozaz q̄ eis causariū concursum.
quēadmodū vidē ē i inuētiōe thesauri dū
tra fodit vt excolat. nō vt aurū inuēiat.
h̄c ortū habuit fortassis illd̄ **A**rist. **Q**
vbi magis ē de itellēu ibi min^o fortia
Recte qdē adeo vbi totū ē p̄intellēctū
nihil ē fortuitū **S**i hō fortunā q̄s trans-
ferat ad cām producētē effect^o q̄ dicunt
in ordie ad nos fortuitū. sic primam cāz
dicē possum^o ē fortunā qm̄ p̄cipalit^o z
immediate cōcurrit ad oēm effectū. de/
diss̄ h̄ mō **V**irgilius vez epiteton for-
tūe dicēs fortuna oipotēs **E**t **Salusti**
Sz p̄fecto inq̄ fortuna in omni re do-
minat **C**eterz de fati necessitate liquet ex
p̄missis q̄ nihil in reb^o creatis tale sit fa-
cta ad primā cām p̄pate q̄ nllā actiōis
nēitate cōstringit neq̄ respectu celi ne-
q̄ respectu t̄re z oim̄ que in eis sūt **L**o
agit tū different^o in actiōib̄ q̄ dicuntur
naturales quib^o nō ē annexa rō p̄ua.
nec ex cōsequētī vllam h̄nt libertatem
seu contingentīā i agēdo ex p̄ncipijs su-
is intrinsecis **A**lit i h̄ntib^o p̄iūctā rōnē
quib^o intrinseca facultas ē volendi vel
nolendi fm̄ iudiciū p̄p̄e rōnis **N**ihilo-
min^o si ad p̄mā cāz naturalit^o agētia reu-
leris illi nō necessario sed cōigent^o effi

etiam in hōie...
dicitur circa...
liberior...
volūtatis...
sensuali...
ad hūc...
statū...
theologia...
suadz...
aspi...
rare...
cui...
quāto...
p̄xior...
tanto...
sublimi-
or...
z...
liberior...
ē...
volūtatis...
q̄...
velut...
ex...
alto...
iubet...
et...
imperat...
sensuali...
volūtati...
p̄t...
cui...
tractū...
sicut...
nec...
p̄t...
motū...
naturalis...
appetit...
n̄...
deserit...
locū...
suū...
q̄...
adhēt...
deo...
ponēs...
i...
eo...
spēs...
suā...
fidē...
atz...
dilectiōnē...
Qu...
si...
iū...
sapiētis...
h̄bū...
sic...
p̄tūctis...
cor...
suū...
phantasias...
patit...
vt...
sic...
in...
sensualita-
te...
non...
dat...
in...
illis...
cor...
suuz...
intellectuale...
nisi...
ab...
alto...
immissa...
fuerit...
visitatio...
fm̄...
quā...
regit...
agit...
atq̄...
dirigit...
nō...
qdē...
fata-
li...
nēitate...
seu...
fluctuatiōe...
fortuita...
Colli-
gim̄...
eī...
ex...
immensa...
diuine...
p̄gnitionis...
vi-
uacitate...
longe...
sup̄...
n̄m...
cognoscēdi...
mo-
dum...
simul...
vt...
ex...
volūtatis...
libertate...
q̄...
ap̄...
eā...
nihil...
ē...
fortuitū...
nihil...
casuale...
nihil...
insup̄...
ad...
extra...
necessariū...
vel...
fatale...
Rō...
p̄mi...
ē...
qm̄...
nihil...
agit...
i...
mūdo...
qn̄...
ab...
etno...
p̄ciderit...
illud...
de^o...
cū...
tota...
serie...
causaz...
etiā...
minimaz...
Sec^o...
apud...
hōies...
p̄t...
q̄rū...
intentionē...
p̄dent...
effect^o...
ex...
vaz...
ignozaz...
q̄...
eis...
causariū...
concursum...
quēadmodū...
vidē...
ē...
i...
inuētiōe...
thesauri...
dū...
tra...
fodit...
vt...
excolat...
nō...
vt...
aurū...
inuēiat...
h̄c...
ortū...
habuit...
fortassis...
illd̄...
Arist...
Q...
vbi...
magis...
ē...
de...
itellēu...
ibi...
min^o...
fortia...
Recte...
qdē...
adeo...
vbi...
totū...
ē...
p̄intellēctū...
nihil...
ē...
fortuitū...
S...
i...
hō...
fortunā...
q̄s...
trans-
ferat...
ad...
cām...
producētē...
effect^o...
q̄...
dicunt...
in...
ordie...
ad...
nos...
fortuitū...
sic...
primam...
cāz...
dicē...
possum^o...
ē...
fortunā...
qm̄...
p̄cipalit^o...
z...
immediate...
cōcurrit...
ad...
oēm...
effectū...
de/
diss̄...
h̄...
mō...
Virgilius...
vez...
epiteton...
for-
tūe...
dicēs...
fortuna...
oipotēs...
Et...
Salusti...
S...
z...
p̄fecto...
inq̄...
fortuna...
in...
omni...
re...
do-
minat...
Ceterz...
de...
fati...
necessitate...
liquet...
ex...
p̄missis...
q̄...
nihil...
in...
reb^o...
creatis...
tale...
sit...
fa-
cta...
ad...
primā...
cām...
p̄pate...
q̄...
nllā...
actiōis...
nēitate...
cōstringit...
neq̄...
respectu...
celi...
ne-
q̄...
respectu...
t̄re...
z...
oim̄...
que...
in...
eis...
sūt...
L...
o...
agit...
tū...
different^o...
in...
actiōib̄...
q̄...
dicuntur...
naturales...
quib^o...
nō...
ē...
annexa...
rō...
p̄ua...
nec...
ex...
cōsequētī...
vllam...
h̄nt...
libertatem...
seu...
contingentiā...
i...
agēdo...
ex...
p̄ncipijs...
su-
is...
intrinsecis...
Alit...
i...
h̄ntib^o...
p̄iūctā...
rōnē...
quib^o...
intrinseca...
facultas...
ē...
volendi...
vel...
nolendi...
fm̄...
iudiciū...
p̄p̄e...
rōnis...
Nihilo-
min^o...
si...
ad...
p̄mā...
cāz...
naturalit^o...
agētia...
re-
u-
leris...
illi...
nō...
necessario...
sed...
cōigent^o...
effi

Prosa quarta

et sunt motus suos. Hoc in miraculis factis circa solē, circa ignē, circa mare et bestias perspicuū fidelib⁹. **D**at itaq; regula q̄ in oī p̄ductiōe si occurrit aliqua cā libere, p̄tingent agens q̄t quot fuerit naturaliter coagentes: effect⁹ ille cōtingent p̄ducit. **Q**ua in re p̄ q̄ act⁹ elicit⁹ create volūtatis sortit⁹ contingētiam ex duplici radice, ex sua intrinseca: et ex superiore diuina. **D**onach⁹. **C**ausā nō inuenio volucer his q̄ indicta sūt repugnandi neq; aliter phie verba loquentis apud **B**oeciū de fatali nēitate recipienda puta. **S**cis attamē conturbari non nullos apud quos de⁹ ita considerat. t̄q; rex sup̄m⁹ qui vnico semel imperio cōstituerit vniuersūz mūdum dans vniū cuiq; rei p̄p̄riū officiu, quē admodū t̄ rex n⁹ instituit vel exercitū suū vel curiam iudiciorū et legū aut artifex aliquod horologium. **I**pe nō deinceps manz q̄e tus neq; sollicitus p̄ singula. **M**ituntur hanc estimationē suā fulcire p̄ vulgatus illud **A**ugustini h̄bz. **D**e⁹ sic res administrat vt eas p̄p̄rios mor⁹ agē sinat qui et p̄phetico ore dixit. **E**go suz de⁹ et non mitoz. **V**olucer. **I**ta ē monache redeunt tales ad sup̄i⁹ improbatā philosophiā opinionē quā insectant multi seculariū s̄raz ac existimatio vulgariū q̄z videbis aliq; si ad scripturā sacrā se cōuerterint nihilipendē aut irridē simplicitatē ei⁹, eo q̄ maxima ps contexit h̄storijz, habem⁹ inquit aliunde narrationes historicas, q̄ et stili splendore et rerū gestaz magnitudine nō inferiores existūt. **V**erū h̄ hoc int̄ est qm̄ historias h̄z scriptura sacra put in eis contenta reuelauit deus p̄ prophetas, longe p̄ anteq; fierent. **E**x quib⁹ pulcherrime ac saluberrime veritates elucescunt. **E**lucescit p̄mo diuina oīm p̄cognitio simulz p̄ uidentia regitā omnium q̄ gerunt tam in celo q̄ in terra, q̄ voluntati sue seruire facit vniuersa, nūc p̄ bonos, nūc p̄ malos aduersus quā nō ē sapiētia neq; p̄siliū adeo q̄ hoies vel demones iplēt p̄dispositionē reuelatā dei dū conātur illā vel effugē vel frustrare. **S**ūt in exemplū venditus **I**oseph et expositus cum

alijs infantib⁹ in aquis moyses, et dauid a saule persecut⁹ cū ceteris absq; nutnero. **E**lucescit p̄terea q̄ p̄nunciationes facte p̄ prophetas vel scripturā p̄ditionē sepe recipiūt h̄z expressa sit fm̄ varietatē meritorū vel demeritorū apud illos q̄ b⁹ vel p̄ quib⁹ h̄mōi p̄nunciationes fiunt. **H**oc de **J**ona respectu niniuitarū. **H**oc de **I**saiā respectu ezechie, et ita de reliquis liquet. **R**elinquit idcirco sp̄ hominib⁹ dū viatores sūt p̄te loc⁹ et pie ordis atq; cōuersatiōis effect⁹, nec ex imutabilitate dei vel p̄nunciationis sue desperatiōi loc⁹ dat. **E**lucescit ampli⁹ nō eē seruendū deo p̄ sola p̄speritatis adeptiōne vel aduersitatis euitatione t̄pali que veritas in euāgelio manifesti⁹ tradita ē q̄ lex antiqua t̄palia p̄moda vel incommoda rememorās exponeret. **E**st eq̄dez premiū prestantius merito, nihil at̄ t̄pale p̄stanti⁹ ē virtute. **S**ed neq; cū stoicis dicere satis ē virtutē eē premiūz sui sic vitium seipm̄ penā h̄z. **A**licidē fuerūt homines ad laboriosa virtutū opa et a suis voluptatib⁹ vitiosis arcendi p̄ seipm̄ aliq̄d maius tam premiū q̄ sup̄licitiū. **A**d q̄d phia q̄ p̄tingere non potuit hic deficit cum sua consolatiōe, deficiūt et illi qui volentes suis exhortationib⁹ vel p̄dicationib⁹ bene institutē ad amorē dei p̄mittūt p̄ illo q̄i commutationē quandam bona t̄palia vt diuitias vt sanitatē vt plē egregiā aut aliq̄d similituz. **S**ic ei et cortex tre veteris p̄tēdebat, q̄uis intus p̄phetici et eleuati viri sp̄ū alia sub his t̄paliū p̄missiōib⁹ obumbra ta conciperent et gustarent, h̄z de hoc latius infra. **E**lucescit postremo ex hac diuine volūtatis ad vtrūlibz actiōe extra se liberrima q̄ solo nutu t̄pat orbē q̄ oratiōes spesq; n̄e dirigunt nō inaniter ad deū q̄uis immutabilē, q̄ cetera omnia mutare scit et p̄t dū vult. **E**t hic est generalis mor⁹ insit⁹ oī creature quē obediētialē nomiare possum⁹ vt ei⁹ sequat imperiū quē admodū de ascensu grauis ne vacuuz fiat dici solet. **E**t p̄fecto si deus sinat res agere p̄p̄rios mor⁹, p̄ns est vt eos possit vel ipedire vl̄ mutare. **A**liquin nō iā res sineret h̄z agerēt vellet.

B iij

Libri secundi de consolatione theologie

nollet. Quicquid ministratio nonne reponit in ordine causarum quas ab initio deus instituit. prius autem motus angelorum liber est in agendo. Prout sicut spiritualia potiora sunt temporalibus quam illorum finis. ita fit in temporalibus mutatio prout exigit gratum tunc regimen spiritualium presertim ad finem eterne beatitudinis consequendum. In hac autem regione vel ordine spiritualium reponuntur diuina carismata. precipue fides spes et caritas quibus motus inditus et quasi proprius est impetrare miracula dum expedit. ut quod in aquis validis terra appareat arida. in medio fornacis ardentis sit ventus rois. quod montes transferantur et quod longe maius optabiliusque est fit per istas virtutes et orationem eis subnixam ut expeditum sit et alacre liberum arbitrium voluntatis humane ad dirigendum pedes sue affectionis et intentionis in viam pacis et salutis. Ad conformandum preterea diuine voluntati suam eidemque prius inniti dicendo cum propheta. Ut iumentum factus sum apud te et ego super te. tenuisti manum dexteram meam. et in voluntate tua deduxisti me. In libet colloquutioni dei ei presentis terminum dare sub hoc metro

Quartum metrum et ultimum secundi

In quo docemur sub exemplo quadruplici quod insequi debemus dei voluntatem

Immis oribus subsidium sibi
Querit a vidente
Cui plerumque nititur ut magis audire
Imminens periculum
Matrem dum cecidit puer aspiciat
Ac ei manum dat
Scit quod non valet ex se surgere
Querit hinc inuamen
Vulnere fractus quod medicamina
Mouit hunc requirit
Potat amaris vitis et ignibus
Huic obedit ultro
Litibus implicitus sibi querere
Iure vult perire
Dicta quod nec refugit sua credere
Conscius suimet
Cur igitur ceci pueri quod

Saucij quod valde
Iuris et ignari nos tradere
Non cito velimus
Chaste tibi quod rite per omnia
Ius opem referre
Quo sine nulla valent discrimina
Sed vel arte pelli
Duc petimur quo vis mora nulla sit
Ibit alacris mens
Si caro tardat perque pericula
Cuncta te sequet
Grata nec inualido cum murmure
Perget aut trahetur
Cur peccata sciens cumulet noua
Dum licet mereri

Explicit liber secundus

Incipit liber tertius Prosa prima

In qua per recapitulationem inchoat sermo de consolatione theologica per patientiam describendo quod sit zelus

Monachus

Nolum voluer desiderans
rans rursus ex te audire
verbum super consolatione
peregrini. sollicitas
ei super hec audientiam
ex perugili cordis mei
cura que te loco tempore quod preuenit
intelligis. Voluer spes ut dixi
monache solatur eum confugiens ad deum
tanquam ad thronum gratie. ad templum et aram
meam. ad arcam federis. ad liberam et asylum
ad firmam petram. et solidum litus. A natura
siquidem ita videmus institutum ut
debilius innitatur fortiori. sicut vitis vno.